

Vahakn Keşişyan: Ermenilerin gayri milli aydınlanması

Posted on 12/04/2014

Bir millet kendi milliyetçiliğinin tarihini okuyorsa, o tarihe eleştirel bir gözle bakabiliyorsa, olgunlaşma yolundadır. Kesab'da olup bitenler ve bunların Ermeni dünyasındaki yankıları, Ermeni milliyetçiliğinin tarihinde yeni bir sayfa açıyor olabilir mi?

Ermeniler, milli aydınlanmalarını 19. yüzyılın ortalarında yaşadı. Tanzimat'ın ve Bolojenya'nın sağladığı fırsatlar sayesinde, yarım asır geçmeden, Ermeniler milletleşme sürecini tamamlamıştı. Bu süreçte milliyetçilik büyüdü, çeşitli alanlarda, farklı şekillerde ifade buldu. Ermeniler Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşarken, hatta Ermeni nüfusunun büyük kısmı sürgüne maruz kaldıktan sonra bile, milliyetçilik devam etti, genişledi, büyüdü. Ermenistan Devleti Sovyetler Birliği'ndeyken, bu ideoloji bir süre yeraltında kaldı; en güçlü günlerini ise, oradan çıktıktan sonra yaşadı. Belki de birileri Ermeni milliyetçiliğinin tarihi yazmalı. Ancak böyle bir araştırma için, yazar kendi milletinden biraz uzaklaşmalı, bir iç-ötekileşme sürecinden geçmeli ki, önyargısız bir bakış açısı oluşturabilsin. Bu ötekileşme kendi kendine gelmez; buna uygun toplumsal bir zemin olmalı ki, 'millet', bu iç-ötekileşmeyi ihanet olarak görmesin. Geçen hafta, işte böyle bir zeminin oluşması yönünde önemli gelişmeler oldu.

Kesab'a yapılan saldırı, bu saldırının Türkiye'nin yardımıyla olması, bölgedeki Ermenilerin evlerini terk etmesi, ve bu süreçlere eşlik eden medya ve sosyal medya çılgılığı, Ermeni milliyetçiliğinin gözünden kaçamazdı. Böyle olaylarla beslenen milliyetçilik tabii ki bu fırsatı değerlendirecek ve yapabileceği her şeyi yapacaktı. Ermenistan'da ve Diaspora'da yetkililer, olayı milliyetçilikler dünyasına taşıyarak, gerçek dünyada veremedikleri mücadeleyi orada sürdürdüler. Gerçek fiiller yerine milliyetçi sloganlar atarak toplumun gözüne bir şeyler

sokmaya çalıştılar. Mesela Kesab için uluslararası kurumlarla ya da Suriye’de savaşan taraflarla temaslarda bulunmak yerine, “Kesab bizimdir, biz Kesab’ın” demekle yetindiler. Evet, Kesablılara yardım için Amerika’da ve Avrupa’da banka hesapları açıldı, ancak bu adımlar da milliyetçi propaganda barajını aşamadı. Ve olan olurken, yanlış haberlerle, abartmalarla, tüm Ermeniler kendilerini yeni bir milliyetçi dalganın içinde buldu.

Ancak bu sefer halk yemedi. Hem Ermenistan’da, hem de diasporada, üç yıldır süren Suriye Savaşı’na dair hiçbir politika üretmedikleri için milliyetçiliğe başvuran yetkililerin oyunu ortaya çıktı. Binlerce kişi #SaveKessab kampanyalarına katılarak bir şeyler yaptığını zannederken, birçok yerde organize edilen yürüyüşlere de yoğun katılım oldu. Diaspora ana akım medyası “Katolikos, Kesab Ermenilerinin sorunlarını takip ediyor” diye yazarken, Ermenistan’da “Cumhurbaşkanı’nın, Suriye’ye milletvekillerinden oluşan bir heyet gönderdiği” konuşuluyordu. Ancak, bu saf yöntemlere eleştirel gözle bakanlar, temsili aktivizmin kurbanı olmak istemeyenler, seslerini ilk defa, diğerlerine karşı bir denge oluşturacak kadar çıkarabildiler. “Şimdiye kadar neredeydiniz?” diye soranlardan, “Türkiye’nin üzerine giderek sorumluluktan kaçılıyorsunuz” diye bağırarlara, “Yayıdığınız haberler yanlış” demekten korkmayanlardan, “Evet ama elinizden ne gelecek?” diye ayağa kalkanlara... İşte bu noktada, Ermeniler arasında, bütün bunları soran bir taban var artık.

Ermeni milliyetçiliğinin tarihinde yeni bir aşamada olduğumuzu söylemek için biraz erken olabilir. Ancak Kesab’la yükselen milliyetçilik karşıtı dalga, başka benzer durumlarda, yetkililerin, toplumun sorgusuz sualsiz milliyetçiliğine güvenerek her şeyi istediği gibi yapamayacağını habercisi. Eskiden (yani çok eskiden değil, Kesab’dan önce) “Abartılıyorsunuz” demeye görün;

‘hain’ damgası her daim hazırды. Şimdi birçok kişi bu ‘abartmalar’ üzerine yazıyor ve tweet atıyor. Herkes “Tamam, anladık” diyor.

Kesablılar, umarız yakın zamanda evlerine dönebilirler. Onların yaptığı fedakârlıkların

değeri altınla ölçülemez. En önemlisi de, onlar sayesinde Ermeni toplumu biraz olgunlaştı, bağnaz milliyetçilikten biraz olsun kurtuldu.

Kaynak: [AGOS](#)